

## **TARBIYASI OG‘IR O‘SMIRLARNI IJTIMOYILASHTIRISHDA OILA, MAHALLA, TA‘LIM MUASSASASI HAMKORLIKLAGINI RIVOJLANTIRISH USULLARI**

JDPU Umumiy psixologiya kafedrası  
v.b.dotsenti, psixol.f.f.d(PhD)  
Sh.A.Shakarboyeva  
JDPU Pedagogika va psixologiya  
magistranti O‘ktamova Oynisa

**Annotasiya:** Mazkur maqolada bola tarbiyasida oilaning, ota-ona tarbiyasining muhimligi, ota-onalarning bolani tarbiyalash jarayonida yo‘l qo‘yishi mumkin bo‘lgan kamchiliklari, ta‘lim jarayonida tarbiyasi og‘ir o‘quvchilarni samarali tarbiyalash yo‘llari, tarbiyasi og‘ir o‘quvchilar bilan olib boriladigan ishlar, tarbiyasi og‘ir o‘quvchilarni tarbiyalashda oila, mahalla va maktabning roli, hamkorlikda tarbiyalashning mazmuni, ijobiy tomonlari, natijaviyligi, tarbiyasi og‘ir o‘quvchilarni tarbiyalashda maktab muassasasining vazifalari, tarbiyasi og‘ir o‘quvchilarni tarbiyalashda kompleks yondashuvning ahamiyati haqida fikr yuritilgan.

**Kalit so‘zlar:** tarbiyasi og‘ir o‘quvchilar, oila, mahalla, tarbiyalash, farzand, maktab hamkorligi.

**Аннотация:** В этой статье рассматриваются важность семьи, воспитания детей, недостатки, которые родители могут допустить в процессе воспитания ребенка, способы эффективного воспитания учащихся с тяжелыми формами воспитания в процессе обучения, работа с учащимися с тяжелыми формами воспитания, роль семьи, соседства и школы в воспитании учащихся с тяжелыми формами воспитания, содержание, плюсы и минусы совместного воспитания, результативность, задачи школьного учреждения в воспитании трудновоспитуемых учащихся, была высказана мысль о важности комплексного подхода в воспитании учащихся с тяжелым воспитанием.

**Ключевые слова:** ученики с тяжелым воспитанием, семья, соседство, воспитание, ребенок, школьное сотрудничество.

**Abstract:** This article discusses the importance of family, parenting, disadvantages that parents can allow in the process of raising a child, ways to effectively educate students with severe forms of education in the learning process, working with students with severe forms of education, the role of family, neighborhood and school in the education of students with severe forms of education, content, advantages and the disadvantages of co-education, effectiveness, the tasks of the school institution in the education of difficult-to-educate students, the idea was expressed about the importance of an integrated approach in the education of students with difficult upbringing.

**Keywords:** students with difficult upbringing, family, neighborhood, upbringing, child, school cooperation.

Jamiyatimizda yoshlar tarbiyasida ayrim bo'shliqlar vujudga kelayotganini dunyoqarashi past, bilimi zaif, yosh bo'lsada, jinoyatga qo'l urgan, giyohvandlikga moyil, ichkilik va chekishga ruju qo'ygan, o'qishga qiziqmaydigan, tarbiyasi og'ir bolalarning borligi tashvishli holdir. Bolaning maktab vaqtida shakllanishida o'qituvchi, mutaxassis pedagog xodimlar, ya'ni sinf rahbarlari va boshlang'ich sinf o'qituvchilarining roli kattadir.

Ta'lim muassasasida tarbiyasi og'ir o'quvchilar bilan amalga oshiriladigan ishlar tartibi:

-Tarbiyasi og'ir bolalar va noqobil oila farzandlari uchun alohida kuzatuv ishlarini olib borish;

-Tarbiyasi og'ir bolaning yashash joyida ham nazoratga olinishini ta'minlash;

-Voyaga yetmagan oquvchilarning ijobiy yoki salbiy tomonga o'zgarishini doimiy nazorat qilib borish;

-Mahallada hamda maktabda tarbiyasi og'ir bolaning qiziqarli ish bilan shug'ullanishini ta'minlash;

-Mahallada tarbiyaning ta'sirini oshirish;

-Darslarga sababsiz kelmay qolgan o'quvchilar haqida aniq ma'lumotlarga ega bo'lish, ular bilan darhol profilaktik ishlarni amalga oshirish;

-Har bir o'quvchining oilaviy sharoiti bilan birga psixik, fizik rivojlanishini kuzatib borish;

-O'quvchilarning oilaviy sharoitini o'rganib, ularning ota-onalari haqida ko'proq ma'lumotga ega bo'lish;

-Maktab psixologi bilan hamkorlikda tarbiyasi og'ir o'quvchilarning psixik holatlarini kuzatib borish.

Bu-Oila, mahalla, maktab hamkorligi bugungi kunning ma'naviy, ma'rifiy, mafkuraviy, tarbiyaviy zarurati ekanligini bildiradi. Yosh avlodni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda xalqimizning boy milliy, madaniy, tarixiy an'analariga, urf-odatlariga hamda umumbashariy qadriyatlarga asoslangan samarali, zamonaviy pedagogik texnologiyaning ishlab chiqilib, amaliyotga joriy etilishi; shaxsni tarbiyalash va uni har tomonlama kamol toptirishning ustuvorligini ta'minlash; umumiy hamda milliy pedagogik madaniyatni oshirish; mamlakatimiz fuqarolari orasida milliy mafkuraviy tarbiya ishlarini takomillashtirish, Oila, mahalla, maktab hamkorligi konsepsiyasining asosiy maqsadidir.

O'zbekistonda yuz berayotgan o'zgarishlar oila, mahalla, maktab hamkorligi yo'nalishida bola tarbiyasida oila, ota-ona, mahalla, maktabning asosiy vazifalarini mazmunan yangilab hayotga tatbiq etishni taqazo qiladi. Jamiyat mavjudligi mana shu oilaga tayanishi hech kimga sir emas.

Oila jamiyatning ajralmas zarur qismidir. Unda inson dunyoga keladi. Shu paytda oila insoniyatning uzluksiz naslini davom ettiruvchi bo'lib qolaveradi. Shundan kelib, oila ikkita ulkan ijtimoiy vazifani farzandlarni dunyoga keltirish hamda ularga to'g'ri tarbiya berishni yo'lga qo'yish muhim ahamiyatga

ega. Chunki oilada katta yoki kichik narsa bo'lmaydi. Hamma narsa, xatto eng oddiy bo'lib ko'ringan oilaviy munosabatlar bolaga katta ta'sir ko'rsatadi. Shunga muvofiq —Oila, mahalla, maktab hamkorligi Konsepsiyasini amalga oshirish jarayonida oilaning quyidagi vazifalari belgilab qo'yilgan:

- oilada sog'lom muhitni yaratish, milliy ruh va turmush tarzini hisobga olish, farzandlar uchun ota-ona har tomonlama o'rnak bo'lishi, farzandlarning ota-onasiga, Vatanga muhabbat tuyg'usini shakllantirish, o'zaro g'amxor bo'lishni ta'minlash;

- oilada huquqiy tarbiyani yaxshilash, oila a'zolarining o'z huquq va burchlarini anglab yetishlarini va ularga rioya qilishlarini ta'minlash;
- farzandlariga chuqur dunyoviy bilim asoslarini berish, ma'rifatli va ma'naviyatli kishilar bo'lib yetishishlarini ta'minlash;
- bozor munosabatlariga mos bo'lgan kasb-hunar o'rgatish, iqtisodiy tushunchalarni farzandlar ongiga singdirish;
- bolalarning ma'naviy barkamol va jismonan sog'lom bo'lishlari uchun iqtisodiy muhitni yaratish;
- bolalarni mustaqil fikrlashga o'rgatish; istiqloq g'oyalari va milliy mafkuraga sadoqat ruhida tarbiyalash;
- bolalarning bo'sh vaqtlarini pedagogic nuqtai nazardan kelib chiqib unumli tashkil qilish, ularga qo'shimcha ta'lim berish;
- farzandlariga mavjud bo'lgan iste'dod kurtaklarini yaratish;
- o'z farzandlarining maktab, mahalla, davlat va jamiyat oldidagi burchlarini to'la ado etishlari uchun oilada mas'uliyatli bo'lish;
- ota – onalar o'zlarining pedagogik va psixologik bilim saviyalarini doimo oshirib borish;
- bolalarda tejamkorlik va ishbilarmonlikning ma'naviy-axloqiy tomonlarini shakllantirish;
- oilada milliy va umuminsoniy tarbiyaning barcha yo'nalishlarini uyg'un holda bosqichma-bosqich amalga oshirishga mas'ullikni ta'minlash;
- sanitariya-gigiyenik, ekologik ko'nikmalarni singdirish, diniy aqidaparastlik, giyohvandlikka qarshi tarbiyani amalga oshirish;
- oila, maktab va mahalla oldida o'z farzandlarining barcha xatti-harakatlari uchun javobgardir;
- sog'lig'ida va aqlida nuqsonlari bo'lgan farzandlarga hayot talablariga mos ravishda bilim va kasb-korlik berishdan iborat.

Ota-onaning farzand oldidagi burchi, o'zbekona ta'bir bilan aytganda farzandga yaxshi nom qo'yish, yaxshi muallim qo'lga topshirib savodini chiqarish, ilmi, kasb-hunarli qilish, oilali va uyli-joyli qilishdan iboratdir.

Kuzatishlarimizdan bilamizki, oilaning to'liq yoki noto'liqligi ham bolalar va o'smirlar nazoratsizligining kelib chiqishiga u yoki bu ko'rinishda ta'sir qiladi. Shu boisdan oilada ota-onalarning birgalikda ahil, inoq yashashligi bolalar va o'smirlar xulqidagi og'ishlarning oldini olishda muhim hisoblanadi.

Ota-onalar tushunishida qiyinchiliklarga uchraydigan bolaning mumkin bo'lgan barcha variantlarini aytib o'tish foydasiz, chunki har qanday bola ham tabiatan "qiyin" bo'lishi mumkin. Odatda hamma bolalar tug'ilgan vaqtlaridayoq ota onalariga ma'lum bir qiyinchiliklar keltiradilar. Ammo ba'zilar uchun muammo bo'lgan narsa, boshqalarga hech qanday qiyinchilik keltirmaydi va u ko'pgina sabablarga bog'liq. Bolaga nisbatan ota onalarning tutgan yo'li, oiladagi qadriyatlar tizimi, oila a'zolari o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning bor yoki yo'qligi, shuningdek boshqa ko'pgina narsalar bolani tarbiyalash jarayonida muqarrar ravishda paydo bo'ladigan qiyinchiliklarni bartaraf etish malakasini belgilab beradi. Barcha insonlar ham bir xilda bo'lmaydi, shuningdek, oilalar ham turlichadir. Shubhasiz bolalar ham bir-biriga o'xshamaydi. Bu tabiiy hol. Lekin ko'pincha kattalar buni unutib qo'yadilar, o'zlaricha qandaydir umumiy tavsiyalardan yordam ko'rishga moyil bo'ladilar va bunda: "bola bajarishi kerak", "bolaga mumkin emas" kabi so'zlarni ishlatadilar. Bu esa xato. Bola avval boshdanoq hech narsani bajarishga majbur emas, unga hech narsa joiz ham emas.

Aksincha, kattalar uning me'yorida rivojlanishi uchun sharoit yaratishlari, uni kishilar orasida yashashga o'rgatishlari, ularning xis-tuyg'ularini, xohish-istaklarini va ishlarini tushunishlari lozim. Vaqt o'tishi bilan, payti kelganda uning o'zi nimalar qilishi kerakligini, kimga nimalar qilishga majburligini, kimning oldida qarzdorligini va bu qarzlarni boshqa kishilarga o'z ota onalarga, do'stlariga va nixoyat, o'z bolalariga nisbatan mehr-muxabbat, mehribonligi bilan uzishni tushunib oladi. Buning uchun esa bolani qanday bo'lsa shundayligicha qabul qilish uni tushunishga harakat qilish va uning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olib, u bilan bo'ladigan o'zaro munosabatlarning qo'shimcha qiyinchiliklar keltirib chiqarmaydigan, aksincha oilada eng qadriyatli hisoblangan o'zaro hurmat, iliqlik va himoyalanganligini his etishga yordam beradigan usulini topish kerak. Bolalarning ma'lum bir qismi sho'xligi, intizomsizligi, qo'rsiligi bilan ajralib turadi. Bunday o'quvchilarga individual yondoshish va ularning intizomsizlik sabablarini aniqlash lozim. Bunday bolalar bilan olib boriladigan ishlar ularning faoligini maqsadga muvofiq tashqil etish, qadr-qimmat, malum darajada mustaqillikka bo'lgan huquqlarini hurmat qilishni nazarda tutadi. Xulq-atvorida mehnat qilish istagi va odatining yo'qligi-yalqovlik bilan xarakterlanadigan bolalar alohida guruhni tashkil etadilar. Maktab ma'muriyati bunday bolaning mehnat qilishga bo'lgan intilishnini payqab olishi va turli xil yo'llar bilan rag'batlantirishi lozim. Hozirgi vaqtda bolalar tomonidan yo'l qo'yiladigan qonunbuzarliklarning oldini olishda maktabning roli juda katta. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan qurollangan o'qituvchi tarbiya jarayonining bosh tashkilotchisi, o'quvchiga, o'quvchilar jamosiga, oilaga ko'rsatiladigan pedagogik ta'sirlarning muvofiqlashtiruvchisi sifatida namoyon bo'lmoqda. Balog'atga yetmagan bolalarning qarovsizligi va qonunbuzarliklarining oldini olishni maktab tomonidan amalga oshirilayotgan yaxlit sistemaning bir qismi deb qarash lozim. Ana

shu jarayon doirasida pedagoglarning say-harakatlari quyidagilarga qaratilishi kerak:

-o'quvchi shaxsini tarkib toptirishga salbiy ta'sir etuvchi tashqi omillar ta'sirining oldini olishga, bola huquqlarining buzilishga va buning oqibati sifatida o'quvchi tarbiyasini og'irlashishiga olib keluvchi sabab va sharoitlarni yo'qotishga;

-butun tarbiya jarayonini tuzatishga uning normallasuvi ikki darajada ro'y beradi;

Bu davrda umumta'lim maktablarining alohida ichki nazoratiga olinishi va u o'quvchilar bilan tushuntirish ishlarini olib borish kerak. Mazkur o'quvchilar bilan tushuntirish ishlari olib borishni quyidagi tartibda amalga oshirish maqsadga muvofiq.

### **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:**

- 1.Doston Xolmatov “Hikoyalarda davr va qahramon masalasi” SCIENTIFIC PROGRESS Farg‘ona davlat universiteti
- 2.Normatov U. Umidbaxsh tamoyillar. –T., “Ma’naviyat”, 2000. -112 bet
- 3.B.Shukurova “Yangi davr hikoyachiligining o‘ziga xos xususiyatlari” “O‘zbekistonda ilmiy-amaliy tadqiqotlar” Respublika ilmiy konferensiyasi.
- 4.Ғозиев Э.Ғ. Олий мактаб психологияси. -Т.: Уқитувчи, 1997. – 197 б.
- 5.К.Б.Қодиров “Касб танлашга тайёргарликнинг психологик жиҳатлари ва касбий таъхис” Тошкент, 2001. – 36 б.
6. Ушинский К. Д. Избранные педагогические сочинения/Человек как предмет воспитания. Опыт педагогической антропологии (1861). — М.: Изд-во Академии наук РСФСР, 1945. — С. 475. 3.
- 7.Abdulakimovna, S. S. (2021). TEACHERS SELF-DEVELOPMENT AS A CRITERION FOR INCREASING PROFESSIONAL COMPETENCE. World Bulletin of Social Sciences, 3(10), 58-60.
8. Shakarboyeva S. БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРДА ЎЗ УСТИДА ИШЛАШ ФАОЛИЯТИНИ ТАРБИЯЛАШНИНГ ИЖТИМОЙ-ПСИХОЛОГИК ЖИҲАТЛАРИ //Журнал Педагогика и психологии в современном образовании. – 2022. – Т. 2. – №. 6.
9. Abdulakimovna S. S. Socially Psychological Education of Self-Development Skills in Future Teachers Functions //International Journal of Discoveries and Innovations in Applied Sciences. – 2021. – Т. 1. – №. 5. – С. 231-235.
- 10.Kamolova, S. (2021). The Role Of Universal And Scientific Values In The Spiritual Development Of Future Teachers. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, (2).
- 11.Мунарова, Р. У., Камолова, Ш. У., Шакарбоева, Ш. А., Каршибоева, Д. Б., & Алимкулов, С. О. У. (2016). Великие мыслители Средней Азии о воспитании гармоничного и всесторонне развитого поколения. *Проблемы педагогики*, (2 (13)), 17-19.

12. Kamolova, S. U., Shakarbaeva, S. A., Yuldashev, S. A., & Ochilov, C. Q. (2020). The Essence Of The Content Of Enriching The Scientific Outlook Of Future Teachers. *Essence*, 29(8), 3593-3598.
13. Мунарова, Р. У. (2016). Камолова Ширин Усаровна, Шакарбоева Шахноза Абдулакимова, Каршибоева Дилфуза Бурлиевна, & Алимкулов Сирожиддин Олимжон ўғли (2016). *Великие мыслители Средней Азии о воспитании гармоничного и всесторонне развитого поколения. Проблемы педагогики*, (2 (13)), 17-19.
14. Usarovna, K. S., Muhammedovna, Y. F., Shodiyevna, O. D., & Shakhnoza, S. (2022). The Importance of Cognitive Processes in the Formation of a Scientific Worldview among Students. *International Journal of Discoveries and Innovations in Applied Sciences*, 2(2), 78-83.
15. Abdulakimovna, S. S. (2022). Social-Psychological Characteristics Of Professional SelfDevelopment Of Future Teachers. *Zien Journal of Social Sciences and Humanities*, 14, 138-140.
16. Abdulakimovna, S. S. (2021). Teachers self-development as a criterion for increasing professional competence. *World Bulletin of Social Sciences*, 3(10), 58-60.
17. Munarova, R. U. (2016). Kamolova Sh. U., Shakarboeva Sh. A., Karshiboeva DB, Alimkulov SOU (2016) Velikie misliteli Sredney Azii o vospitaniy garmonichnogo i vsestoronne razvitogo pokoleniya. *Problemi pedagogiki*, (2), 13.
18. Abdulakimovna, S. S. (2022). Social-Psychological Characteristics Of Professional SelfDevelopment Of Future Teachers. *Zien Journal of Social Sciences and Humanities*, 14, 138-140.
19. Shakarboyeva, S. (2022). БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРДА ЎЗ УСТИДА ИШЛАШ ФАОЛИЯТИНИ ТАРБИЯЛАШНИНГ ИЖТИМОЙ-ПСИХОЛОГИК ЖИХАТЛАРИ. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, 2(2).
20. Shakarboyeva, S. (2021). БЎЛҒУСИ ПЕДАГОГЛАРДА ЎЗ УСТИДА ИШЛАШ ФАОЛИЯТИНИ ТАРБИЯЛАШНИНГ ИЖТИМОЙ-ПСИХОЛОГИК ХУСУСИЯТЛАРИ. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, (1).
21. Шакарбоева, Ш. А. (2021). САМОРАЗВИТИЕ В ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК ПРЕДМЕТ СОЦИАЛЬНОЙ ПСИХОЛОГИИ. In *Стратегия научно-технологического развития-2021* (pp. 39-40).
22. Шакарбоева, Ш. А. ПЕДАГОГИКА & ПСИХОЛОГИЯ. ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА. *ПЕДАГОГИКА*, (1), 61-64.
23. Axmedova, N., & Eshmuradova, S. (2023). BO‘LG‘USI O‘QITUVCHILARNI KASBIY TAYYORLASHDA IJODIY QOBILİYATLARNING ANAMIYATI. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, 3(1).  
извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7905>

- 24.Fayziyeva, nodira. (2024). YOSH OILALARNING IJTIMOIIY VA PSIXOLOGIK MUAMMOLARI. Журнал Педагогика и психологии в современном образовании, 4(1), 85-90. извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/9547>
- 25.Fayziyeva, nodira. (2024). YOSHLARNI OILAVIY HAYOTGA TAYYORLASH MUAMMOLARI. Журнал Педагогика и психологии в современном образовании, 4(1), 119-125. извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/9552>
- 26.Fayziyeva, nodira. (2024). KICHIK MAKTAB YOSHDAGI O'QUVCHILARNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. Журнал Педагогика и психологии в современном образовании, 4(1), 126-131. извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/9553>
- 27.Fayziyeva, nodira. (2024). YOSHLARNI OILAVIY HAYOTGA TAYYORLASH MUAMMOLARI. Журнал Педагогика и психологии в современном образовании, 4(1), 119-125. извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/9552>
- 28.Fayziyeva, nodira. (2024). YOSH OILALARNING IJTIMOIIY VA PSIXOLOGIK MUAMMOLARI. Журнал Педагогика и психологии в современном образовании, 4(1), 85-90. извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/9547>
- 29.Собирова, ФН (2024). Психологические особенности учащихся начальных классов. *Wire Insights: Журнал Innovation Insights* , 2 (2), 16–18.
- 30.Файзиева, Н. С. (2023, January). СОСТОЯНИЕ ИЗУЧЕНИЯ ПРОБЛЕМЫ ОБЩЕНИЯ В ПСИХОЛОГИИ. In *International Conference of Education, Research and Innovation* (Vol. 1, No. 1, pp. 121-126).
- 31.Fayziyeva, N. (2022). KICHIK YOSHDAGI MAKTAB BOLALARNING KOMMUNIKATIV QOBILIYATLARINI SHAKLLANTIRISH. *Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры*, 2(12), 211-215.
- 32.Нодира, Ф. (2018). Профессионально значимые качества и умения преподавателя иностранных языков. *Достижения науки и образования* , 1 (7 (29)), 83-85.
- 33.Fayziyeva, nodira. (2024). BOSHLANG'ICH MAKTAB YOSHDAGI BOLALARDA ALOQA KO'NIKIMALARINI RIVOJLANTIRISH SHAKLLARI VA USULLARI. Журнал Педагогика и психологии в современном образовании, (1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/8721>
- 34.Sobirova, F. N. (2024). Psychological Characteristics Of Primary School Students. *Wire Insights: Journal of Innovation Insights*, 2(2), 16-18.
- 35.Fayziyeva, N. (2022). KICHIK YOSHDAGI MAKTAB BOLALARNING KOMMUNIKATIV QOBILIYATLARINI SHAKLLANTIRISH. *Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры*, 2(12), 211-215.
- 36.Kamolova, S. (2022). АБУ РАЙХОН БЕРУНИЙНИНГ МАЪНАВИЙ СОҒЛОМ АВЛОДНИ ТАРБИЯЛАШ ҒОЯСИ. Журнал Педагогика и

- психологии в современном образовании*, 2(2). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/5568>
- 37.Odiljonova, K. (2023). O‘QUVCHILARDA SOG‘lom tafakkurni rivojlantirishning psixologik xususiyatlari. *Fan va innovatsiyalar* , 2 (B4), 267-272.
- 38.Odiljonova, X. (2024). O‘QUVCHILARDA VALEOLOGIK TAFAKKURNI O‘STIRISHNING NAZARIY ASOSLARI. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 4(1), 3-11. извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/941>
- 39.Amonxonova, Y. (2024). “MEN” KONSEPSIYASI INSONING O‘ZINI-O‘ZI ANGLASHI MASALALARI. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 4(1), 44-49. извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/9513>
- 40.Amonxonova, Y. (2024). INNOVATSION TA‘LIM MUHITIDA MAKTAB RAHBARINING ZAMONAVIY TA‘LIM TIZIMIDA KASBIY KOMPETENTLIKNING MOHIYATI VA UNING XORIJIY MAMLAKATLARDA O‘RGANILISHI. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 4(1), 50-61. извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/9514>
- 41.Amonxonova, Y. (2024). INNOVATSION TA‘LIM MUHITIDA UMUMTA‘LIM MAKTABLARI RAHBARLARINING PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK VA INNOVATION BOSHQARUVI HAMDA AXBOROT TA‘MINOTI. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 4(1), 12-20. извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/9412>
- 42.Qarshiboyeva, G., & Odiljonova, X. (2022). ЎҚУВЧИЛАРДА ВАЛЕОЛОГИК БИЛИМНИ ОШИРИБ БОРИШ АСОСЛАРИ. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 2(5).
- 43.Odiljonova, K. (2023). O‘QUVCHILARDA SOG‘lom tafakkurni rivojlantirishning psixologik xususiyatlari. *Fan va innovatsiyalar* , 2 (B4), 267-272.
- 44.Abduazizkhan, A. Y. (2023). PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF ETHICAL ATTITUDES IN STUDENTS BASED ON AXIOLOGICAL APPROACHES. *American Journal of Interdisciplinary Research and Development*, 15, 216-220.
- 45.Amonxonova, Y. (2024). INNOVATSION TA‘LIM MUHITIDA MAKTAB RAHBARINING ZAMONAVIY TA‘LIM TIZIMIDA KASBIY KOMPETENTLIKNING MOHIYATI VA UNING XORIJIY MAMLAKATLARDA O‘RGANILISHI. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 4(1), 50-61. извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/9514>
- 46.Amonxonova, Y. (2024). “MEN” KONSEPSIYASI INSONING O‘ZINI-O‘ZI ANGLASHI MASALALARI. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 4(1), 44-49. извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/9513>



47.Odiljonova, X. (2024). “MEN” KONSEPSIYASIGAYONDASHUVLARNING O‘ZIGA XOSLIGI . Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 4(1), 62-70. извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/9515>

48.Fayziyeva, nodira. (2024). YOSH OILALARNING IJTIMOY VA PSIXOLOGIK MUAMMOLARI. Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 4(1), 85-90. извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/9547>